

**Conciones siue Conceptvs Theologici Ac Prædicabiles R.
D. Petro Bessæi SS Theol. Doct. Reg. Galliar. Oratoris**

De quatuor Hominum nouissimis - Qvi Qvidem Sacri Adventvs Qvatvor
Hebdomadis accomodati: Sed & Concionvm Fvnebrivm materiam abundè
suppeditant

Besse, Pierre de

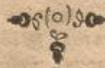
Coloniae Agrippinae, 1629

De Gloria Coelesti. Dominica Qvarta Adventvs. De Memoria Gloriæ
Coelestis.

Nutzungsbedingungen

[urn:nbn:de:hbz:466:1-56277](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-56277)

& iudicium nobis constabit, aliud nihil præ oculis habebimus, quam abyssum illam infelicem, horrendum illud antrum, labyrinthum illum inextricabilem, varias super eodem considerationes meditationesque procedentes: quomodo scilicet mundi centrum sit, locus infimus, & vilissimus, omniumque locorum infelicissimus; omnium sordium, immunditiarum, fœtoris, & virulentia receptaculum, omnium sceleratorum, homicidarum, prædonum, sacrilegorum, lenonum, carnalium, parricidarumque, qui iam inde à mundi exordio vixere, ex quo homines esse cœperunt, collunies. Atque ubi loci horrorem perspeximus Domine, abyssi dominator, oculos tandem in infelicem damnatorum fortem, & lugubrem captiuorum illic conditionem coniciemus, quomodo scilicet nunquam illinc egressuri sint, ut uiuant sine vita, & absque vlla liberationis spe ibidem torqueantur: ut dæmones eosdem mille tormentis excrucient, flammæ nocte dieque adurant, ipsa quoque conscientia aculeos acerrimos infigat. Illa scilicet erat Philosophia & Theologia nostra, omne denique studium nostrum, ut malis his & calamitatibus præ oculis habitis, ac discriminibus consideratis, de infelici damnatorum numero non simus, sed viam latam, qua ad perditionem itur, declinantes, semitam quæ ad æternam beatitudinem ducit, ingrediamur, ad quam nos deducant Pater, & Filius, & Spiritus sanctus. Amen.

DE GLORIA COELESTI

DOMINICA QUARTA
ADVENTVS.

DE MEMORIA GLORIÆ COELESTIS.

Partitio.

1. *Quod admiranda sit cœlestis gloria.*
2. *De eiusdem valore ac quantitate.*
3. *Adumbratio quadam gloria cœlestis.*
4. *De similitudine ex gloria illius confid. ratione.*

Memorare nouissima tua, ac præsertim gloriam cœlestem, & in æternum non peccabis. *Eccles. 7.*

FIGVRA.

Exploratores, qui in terram promissionis Num. 13. profecti erant, reuersi cum essent, terraque fertilitatis specimen attulissent, populum qui in deserto tentoria explicauerat, ita recrearunt confirmaruntque, ut relicta quam habebat in Ægyptum reuertendi, & ad ollas carneas sedendi voluntate, cultuque idolorum ex castris profligato, vel in ipso loco mori, vel tam fertilem feracemque terram gladio & viribus parare proposuerit. Figura huius vestigijs insistentis, ipse mihi persuasit, esse me hodie velut explorator ad vos destinatum; quo Paradisi gloriaeque cœlestis, quæ vere Terra promissionis est, specimen, vobis demonstrarem, eiusque fertilitatem, abundantiamque ob oculos ponam: simulque credo, ad eorum vos ad spectum ita animandos permouendosque, ut omni prauo erga Ægyptum, hunc mundum intelligo, affectu deposito, cultuique idolorum, id est, peccatorum, valedicentes, ad ferendum, fortiter agendum, imo si necesse foret, moriendum vos ipsos disposituri sitis, quo tam felices regni incolæ effici valeatis. Ô felix nuntium! non iam de horrenda morte, de terribili iudicio,

dicio, aut de intolerabilibus tartari suppliciis, sed de loco voluptatis, omniumque deliciarum fonte. O igitur locum regium! O terram vere desiderabilem! O exoptandum & vere gratissimum clima! Huius vobis hodierna die gustum ac desiderium excitabo, eiusque animis vestris memoriam imprimere contendam. Non deerit, credo, sanctissimum mihi Spiritus, & gloriosa caelorum Regina Maria; Angelico igitur eam modo salutemus, summaque animi demissione recitemus

AVE MARIA.

I. De Nat. Dierum. Si abo l. 6. Cicerone Verriana. 6.

Cum de Simonide Philosopho quaesivisset tyrannus Hiero, qui Syracularum (que totius Siciliae caput, & Archimedis Geometria, & Theocriti Poetae patria erant) dominium vi occupaverat, quid aut qualis esset Deus, vnum sibi diem deliberandi causa postulavit. Cum idem ex eo posttridie quereretur, biduum petijt; cum sapientius duplicaret numerum dierum, admirantique Hiero quareretur, cur ita faceret, Quia quanto, inquit, diutius considero, tanto minus res videtur mihi sciri. Quod sapiens illic Philosophus tyranno de Deo curiosius quarenti, respondit, hodie ipse de Paradiso, de caelorum quos Deus incolit, gloria, ac beatorum gaudis melius dicere posse videor; eorum enim omnium dignitatem, praestantiam, felicitatem, maiestatemque descripturus, quo penitius eadem indago & rimor, quo & plura mihi in mentem indicta, & tamen dicenda veniant. Adeo ut cum Poeta dicere cogar:

—bravis esse laboro,
O scuru: sio:

Exod. 25.

Caelstis gloria comprehendente non potest.

Et idem mihi contingat, quod duobus illis Cherubim, quos Moyses in Propitiatorio collocavit, quanto enim magis illi alas, loci cui insitebant admiratione, & veneranda maiestate percussis, extendebant, quo eiusdem excellentiam dignitatemque intelligerent, tanto ab eiusdem cognitione longius recedebant. Nam quo longius euolare gestio, & ingenij mei alas, ad Paradisi voluptatem splendoremque percipiendum, extendero, eo & maiorem difficultatem reperio, & eo

res mihi viletur obscurior. Ingenij quippe nostri caprum longe superat. Testatur id Augustinus: *Effugit omnem sensum, atque omnem sensum humana mens excedit deus illud, illa pulchritudo, illa gloria, illa magnificentia, illa maiestas Irenaei Gregorius Magnus: Quae autem lingua dicere, vel quomodo eius capere sufficit, illa superna civitate, quanta sine gaudio, & angelorum chorus interesse, cum beatissimo spiritibus gloria conditrus, sistere praesentem, et cultum cernere, nullo mortis metu affici, incorruptum perpetua munere laetari.*

Serm. 37 de Sanctis.
Homil. 37.

Doctorem ille phoenix Thomas, hunc cum gloria caelstis Oceanum ingenij sui velis remigio querentasset, & in alium inuestigaturus singula praeclusus esset, inivitus sistere cursum, ancoram eiecit, & in tutum silentij portum confugere coactus est, simulque aperitissime profiteri, nihil unquam a Deo excellentius factum esse aut villo unquam tempore fieri posse, ipsa qua Beati perficiuntur gloria. In primam namque Quaestionum suarum parte disquirens, num summus ille opifex, qui cuncta e nihilo produxit, creaturas absolutiores perfectioresque pollet reddere, quam modo e nobis videntur, aut usurpantur, ait, fieri quidem omnes ab ipso absolutiores posse, tribus tamen exceptis, Christi Iesu scilicet humanitate, Maria Virgine, in quantum Dei mater est, & ipsa Beatorum gloria: quae veram nobis felicitatem affert, & mercedem operibus Iustorum reddit; asserit igitur tria haec tanto ab eodem artificio & perfectione facta esse, nihil ut illis ab ipso artifice ad perfectionem addi possit.

Nihil Deus perfectius caelo ipso condere potuit.

Huius etiam opinionis fuit doctor Gentium Paulus, haec longa prius ab altera namque vita rediens, ipso caelsti domicilio pedibus quodammodo pulsato, & oculis coram viso, aliud de eodem annuntiare non potuit, quam omnia illic ita excellere & eminere, ut comprehendere nemo queat, & credibile vix videatur. *Nec oculus, inquit, vidit, nec auris audiit, nec in cor hominis ascendit, quae preparavit Deus diligentibus se: quasi dixisset, Contemplamini, obsecro, vos, qui tot in mundo palatia, tot oculorum delicias,*

1. Cor. 5.

licias, illicitaque vidistis, tot delectamenta visus circumquaque habuistis in aulis Principum, & in totius vniuersi superficie naturæ miracula spectastis, gloriam cœlestem; & vobiscum iudicabitis, nihil vos vnquam simile vidisse, audiuisse, vel animo comprehendisse. Oculi namq; non nisi vnicum solem vident, aures non nisi sonum & harmoniam hauriunt, cor non nisi montes sibi aureos fingere & cōcipere potest, sed in cœlesti domicilio mille oculi soles conspiciunt, aures mille harmonias & quidem nectare suauiores percipient, & animus deliciarum, diuitiarumque aceruos habebit.

Isa 64. Didicerat id Paulus ab Isaia, qui longe ante tempore in hunc modum locutus est: *A seculo non audierunt, neq; auribus perceperunt, oculis non vidit a' s'q; te, quæ preparasti exspectantibus te* Quæ verba Augustinus exponens ait: *Quod Deus preparauit diligentibus se, fide non capitur, spe non attingitur, charitate non apprehenditur, desideria eius nota transgreditur, acquiri potest, estimari non potest.*

Psal. 30. Eadem propemodum habet Psalmista, qui de gloria cœlesti agens, non nisi admirando, exclamando, & extaticòs de eadem locutus est: *Quam magna multitudo dulcedinis tua, q. am abscondisti timentibus te!* Bene, meo quidem iudicio, ait, *abscondisti*: delicia enim adeo magnæ sunt & vehemētes, vt nec oculis conspici, nec auribus percipi, nec corde, aut vllò exteriori sensu, in hac quidem vita, comprehendi queant. In alio item Psalmo:

Psal. 86. *Gloriosa dicta sunt de te, ciuitas Dei, sicut latantium omnium habitatio est in te* Paradisus deniq; ac cœleste illud domiciliū adeo amœnum, iucundum, splendidum, & gratum est, vt sola eius memoria nos in admirationem & stuporem rapere, atq; à peccando deterrere possit. Ita scilicet censet Rex sapientissimus Salomon, & thema nostrum ordinariū habet:

Eccl. 7. *Recordare nouissima tua, & in æternum non peccabis*: quod in duo hodie membra dispertiar, primo cœlestis gloriæ & domus pulchritudinem splendoremq; ob oculos ponam, ac deinde ostendam, quanti eiusdem recordatio emolumenti vtilitatisq; cogitanti arcessere

consueuerit: quæ duo, vbi pro dignitate declarauero, præfenti me concioni abunde satisfecisse existimabo.

Quod ad primum igitur spectat, dispiciamus; tantam virtutis M. Tullius pulchritudinem venustatemque esse dicebat, vt si oculis cerneretur, mirabiles sui hominum animis amores excitaret. Equidem hoc ipsum iure meritoq; de Paradisi gloria, de que beatitudine, que cœli primogenita est, dicere possum; tantum scilicet illius splendorem magnificentiaque esse, tantamq; perfectionem, vt si ab hominibus, vel cognosceretur, omnes omnino in sui amorem pertraheret.

Statim vt Iacob Patriarcha Rachelem, *Gen. 19.* filiam Laban, quam Deus & natura omnibus dotibus & perfectionibus cumulauerat, conspexit, adeo in illius amorem, caste tamen exarsit, vt septennio seruire, eius potitundæ inque vxorem ducendæ ergo, voluerit, seseque idololatriæ in flore ætatis vltro subiecitur, tantaque affectus illius erat vehementia ac magnitudo, vt septennium illud instar momenti duxerit. At si homines Rachelem illam cœlestem, beatitudinem, inquam, & gloriam sempiternam; corporeis oculis possent intueri, maiori haud dubie affectu in illam credo, ferrentur, nec septem tantum annis; sed toto vitæ tempore, imo mille annis & amplius, si eatenus vita hominum possit extendi, seruire illi, quo eiusdem gratiam obtinere & affectum possent, desiderarent; quin & tantum amor eius illorum animis excitaret incendium, vt omnes, quos eius nomine tolerarent sudores, labores, & ærumnas, velut iocum & delicias existimarent.

Exemplo nobis hic sit magnus Gentium doctor Paulus: statim namque vt eiusdem magnitudinem, splendorem, pulchritudinem, quamuis per specimen tantum & per transfennam, trans rimas, inquam, tertij cœli, ad quod se euectum gloriatur, conspexit; adeo eadem captus & raptus fuit, vt toto vitæ tempore eius causa non modo seruire, sed & omnia tribulationum, ærumnarum, cala-

1. Cor. 13.

calamitatumque genera perpeti & libenter sustinere voluerit, & sane tantus in eodem ardor existit, vt postquam omnia quæ in secunda ad Corinthios commemorat, *In laboribus pluribus, in carceribus abundantius, in plagis supra modum, in mortibus frequentior, virgis caesus sum, semel lapidatus sum, et naufragium feci, nocte & die in profundo maris fui, in labore & erumna, in vigiliis multis, in fame & siti, in ieiuniis multis, in frigore & nuditate, perpeffus fuerit, nihil adhuc se sustinuisse existimet, omniaque hæc cum gloriae cœlestis delicijs, beatitudinisque gaudijs comparata, velut umbra & ludicrum illi videantur: audiamus, vt hoc ipse de se testetur, *Existimo enim, quod non sunt condigna passiones huius temporis ad futuram gloriam qua reuelabitur in nobis. O igitur gaudium ineffabile!**

Rom. 8.

Aliud, & quidem longe illustrius exemplum nobis dedit Redemptor orbis Iesus, qui discipuli amorem longe superauit: sola namque gloria, quam corpus aliquando obtineret (anima scilicet à primò conceptionis momento beata existente) representatio, spesque quam certam habebat, cœlesti illud aliquando gloria beandum, ad mortem, & quidem dirissimam atrocissimamque subeundam vltro eum compulit. Vnde Paulus in ea quam ad Hebræos scripsit epistola: *Qui proposito sibi gaudio sustinuit crucem. Quin & post gloriosam resurrectionem suam, cum in Emmaus castellum sese ire fingens, discipulos de rebus quæ Hierosolymis in monte Caluarie contigerant, loquentes audiret, eosque hac potissimum occasione subtristiores videret, atque illi totam passionis seriem enarrarent exaggerarentque, ipse, cœlestis ad quam tendebat gloriae amplitudine & delictijs sibi propositis, ac velut omnium quæ pertulerat immemor, petit, *Et qua? Perinde ac si dicere voluisset, Dicite, quid accidit Ierosolymis? aliquidne noui in synagoga contigit? quæ nam sunt hæc, quæ de cruce narratis? omnium oblitus sum, omnem mihi horum memoriam gloriae quam specto magnitudo eripuit: nihil quippe sunt clauis, nihil flagra, nihil spinæ, nihil lancea, nihil crux, denique omnia, quæ in monte Caluarie acciderunt, nihil, si cum æ-**

Hebr. 12.

ternæ beatitudinis quam specto decore atque amplitudine conferantur. O felicitas inæstimabilis! ô gaudium incomparabile!

Apostolorum princeps Petrus omniumque fidelium caput, vnum hoc, velut efficacissimum ad homines à peccatorum cœno educendos, remedium adhibuit æternæ felicitatis patriæ pulchritudinem decoremque interdum in memoriam iis reuocare. Dicebat enim, *Seniores ergo obsecro ego confessor, tanquam testis Christi passionum, & eiusdem qua in futuro reuelanda est gloria confors, vt à peccatorum tramite deflecentes, in virtutum studium incumbatis. O verba ponderosa & emphatica! sensus autem horum hic est: si ita cognitum vobis esset, ô senes, qui alterum pedem jam in Charontis cymba habetis, quid cœlum, quantaque eiusdem gloria & beatitudo foret, vt ipse eadem perspecta habeo, qui specimen eorundem in monte Thabor conspexi; & si supplicia tormentaque, quæ Christus Dei Filius in corpore pertulit, ita vobis, vt mihi qui præfens interfui, parerent; alios profecto mores, aliamque vitæ rationem indueretis.*

1. Pet. 5.

Idem remedium in peccatoribus conuertendis adhibuit Ioannes, ita namque ad Neophytos scribendo locutus est, *Charissimi nunc filij Dei sumus, & nondum apparuit, quid erimus: scimus quoniam cum apparuerit, similes ei erimus quoniam videntur eum sicuti est. Quanta igitur nostra felicitas est? nonnisi tumus est & inane, quidquid hoc in mundo magni ab hominibus fieri solet: nam quamuis reges & monarchæ potentissimi essemus; profecto, si beatitudinem felicitatemque ad quam in cœlo aspiramus, spectemus, plebei nobis ipsis & viles videbimur: nihil quippe in hoc inferiori mundo haberi aut desiderari potest, quod cum æterna beatitudine comparari queat. Nam quia filij Dei sumus, quamuis exules & in hanc miseræ vallem relegati: speramus tamē venturum aliquando tempus, quo similes illi erimus, & diuitijs, scientia, immortalitate & beatitudine illi per omnia pares.*

1. Ioan. 3.

Magnus

Rom. 3.

Beati sunt Dei filij heredes.

Psal. 15.

S. Hier. August. apparetur gloria celestem aperit.

3. Reg 10.

Magnus ille eloquentiae Christianae torrens Paulus: pulcherrimas in Epistola ad Romanos ex hac Evangelica propositione, *Quod si filij & haereses*, &c. conclusiones eliciendas nobis proposuit. Quasi dixisset: Si tanta nostra felicitas est, ut filij Dei & dicamur & simus, certissime confidamus necesse est, fore nos & diuitiarum & regnorum omnium, denique & beatitudinis ipsius haereses. Haec vnicuique se se ipse in eximio solabatur Psalmographus, hinc in Psalmis canit, *Domineus pars hereditatis meae & calicis mei*. In quibus verbis hoc obiter notatum velim, dici hic Deum non nisi partem successio nis hereditatisque; nam praeter diuinam essentiam tot sunt gaudiorum delectationumque in caelo occasiones, ut ipsa diuinam essentiam visio assiduaque contemplatio non nisi exigua quaedam felicitatis beatitudinisque; quam beati hereditate consequentur, portio esse videatur. O rem penitus incredibilem.

Et profecto felicitatis magnitudo & amplitudo gloriae caelestis mente comprehendere nequit, & Augustinus in Epistola ad Cyrilum testatur, refertque visionem quam habuit, cum enim S. Hieronymo in Palaestinam scribere decreuisset, & petere illius de aeterna beatitudine iudicium, contigit hunc interea exipitate Augustino apparuisse, & verbis huiusmodi locutum esse: *Vide si numerare potes stellas caeli, arenas & guttas maris: id namque facilius est, quam gloriam dicendo explicare: est enim res tanta, quanta, nisi ipse vidissem, nunquam credidissem, & tam longe abistit, heu quid ego vitiens cogitabam, ut omnino sit quippiam in infinitum manus.*

E quibus verbis colligere est, id ipsum beatis illis animabus, quod olim Regina Sabae de longinquo ad Salomonem regionibus venientem contigit. Haec namque, cum de extremis Aethiopiae Salomonis magnificentiam maiestatemque coram inspectura venisset, & eam ipsam diligenter curiosusque esset intuita, ita conternata & admiratione percussa fuit, ut omnis prope modum sensus expers, in terram corruerit: donec tandem sui compos facta, admirans

ait: Cum apud meos Aethiopas adhuc haerentem, magnifice rex, credere haud poteram, quaecumque mihi de maiestate & splendore domus, tum ministrorum tuorum referretur: at omnia ficta existimabam, nec putabam, in mundo principem a deo splendidi, totque doribus cumulatam, qualem mihi te aduenae & nuntij depingebant, posse reperiri: donec ipsa, foeminea curiositate extimulante, experientia & hisce oculis didici, vix dimidiam tuam mihi magnificentiae partem notatam esse. Non secus quoque beata illa mentes: venientes enim ab extremo mundi angulo, & palatium illius, qui plusquam Salomon est, subeuntes, adeo visa eiusdem pulchritudine consternantur, ut confiteantur, dimidium quod illic percipiunt gaudij, aut voluptatis, narratum aut descriptum non esse; ipsamque famam, quam sacra fides & Prophetarum oracula Dei spargunt a re ipsa superari. Vnde dicere merito poterunt, quod olim Paltus ait: *Sicut audiuimus, sic vidimus in ciuitate Dei nostri*, quod & Ambrosius in furebri oratione quam Theodosio Imp. dixit, usurpauit: *tunc ieratus ascit in illam ierusalem supernam, ubi nunc positum dicit: Sicut audiuimus, ita & vidimus in ciuitate Domini virtutum, in ciuitate DEI nostri, quam fundauit in aeternum.*

An non igitur vos, Christiani admiranda illa gaudia quae in caelesti regione habentur, in admirationem rapiant: an non caelestis beatitudo vanitatum mundanarum contemptum inducat? Et sane Dauid rex, non aliud ad conuertendos impios, & ad virtutem excitandos, argumentum adhibuit, quam suadendo ut caelestem beatitudinem semper ob oculos gestarent, *Et ij hominum vobis equo graui corde, ut quid diligitis vanitatem, & queritis mendacium? Scitote quoniam mirificauit Dominus sanctum suum: & meminitote gaudiorum, quae in caelesti habitaculo vobis praeparata: proponite vobis ob oculos gloriam, qua summus Deus filium in die gloriae & transfigurationis in monte Thabor circumdedit, sicut hominum, id est, ratione praediti, non de brutorum stirpe progeniti. Ut quid diligitis vanitatem? cur umbras con-*

Psal. 47.

III.

Psal. 4.

secundum, cur vanitatem & inania ut deas colitis? (diligere enim est quasi Deum eligere) cur vana & fugacia captatis, indigna quam nobilis creatura amplectatur?

Augusti
Apophth.

Andite lepidam, quoad vanitatem hanc; historiam. Imperator Romanorum Augustus, cum videret quosdam exterorum regum legatos, catellos melitæos brachiis tenere, stringere, ac delinire, & tantum non distruari, iocando petiit, num apud eos mulieres liberos eniterentur? Quo aculeato dicto eos edocere voluit, non esse affectum, quem parentes erga liberos habere debent ad bestias transferendum. Sed maior mundanorum stultitia ac vesania est, qui præmentis cæcitate, amplissimo palatio gaudiisque in æternum duraturis, relictis, erga res inanes & frivolas inordinato affectu feruntur.

Jud. 14.
Sampsoni
mundani
conferuntur.

Mirabantur parentes & affines infaniam Sampsonis, quod cum magnam apud omnes & fortitudine & rebus gestis gloriam, & famam immortalē esset consecutus, cæco amore fascinatus, relictis tot filiabus in Israël, honesto loco natis, alienigenam & quidem Philisthæam adamaret, quam obrem furorem illius & æstum compellentes dicebant, *Nunquid non est mulier in filiabus fratrum tuorum & in omni populo tuo, quia vis capere uxorem de Philistiis, qui incircumcisi sunt?* At stulti hi mundi amatores potiori iure reprehendendi sunt, quorum vesaniam Angeli & sancti omnes admittantur, qui nimirum ipsi, tantam gloriam præ omnibus aliis creaturis adepti, ita animum rebus mundi huius affigant, ut cælo eiusque pulchritudine, quæ omnes superat, contempta, vanitates ambiant, & quidem in alieno solo & lachrymarum valle sitas.

Allegoria.
Num. 21.

Demiratur sæpenumero sacra Scriptura vesaniam Israelitarum, qui cum in deserto manna suavissimo de caelis præstito reficerentur, & quidem vberissime, semper tamen ad ollas Ægyptias aspirabant, atque allium, cepas, aliaque lachrymam excutientes herbas, pani iucundissimo, omnem in se saporem habenti, anteponebant. Sed magis ipse mundanorum stoliditatem & cæcitatē de-

Tom. 4. Bess. Advent.

miror: quod ollis & lautitiis mundi huius affucti, voluptates, quæ aliis Ægyptijs amarulentiores & insipidiores sunt, delicijs & suavitati panis suavissimi, qui quotidie in terra paradisi pluit, & manna omnem in se gustum & delectamentum complectenti, præponant. Filijigitur hominum, ut quid diligitis vanitatem, & paradisi gloriam, quæ tot gaudia includit negligitis? Hanc vobis ad oculum iam describere conabor, aures arrigite.

Paradisus, ut incipiam, mirabilium omnium complementum est, deliciarum Oceanus, diuitiarum thesaurus & arca, domicilium Dei, diuinitatis palatium, SS. Trinitatis aula, Angelorum Escuriacum, beatorum omnium receptaculum, fidelium omnium commoratio: est locus voluptatis, vbi nullus de paupertate sermo, nulla de indigentia & egestate mentio, vbi gaudia æterna & deliciae perennes, vbi omnia redundant & affluunt: est regnum amplissimum, quod in æternum extenditur, quod decorant Angeli, incolunt sancti, cuiusque princeps & rex Deus est: est terra viuentium, vbi omnia læticia resultant, gaudio reboant, Deoque hymni sine fine concinuntur: est aula regia, cuius atria inferiora, sunt Planetae, primum mobile, cubiculum, cælum crystallinum, vestibulum & introitus, & empyreum, medicallium & vmbilicus: locus denique felicissimus, vbi non nisi de delicijs est sermo, vbi semper gaudia & voluptas, nunquam tristitia, nulla formido mortis, in quo mille soles rutilant, è quo omnis molestia, calamitas, lachrymæ, ærumna, morbi, & egritudines in perpetuum exulant. O locum desiderabilem & optandum!

Hinc pleno guttore exclamat Dei delictum Augustinus: *Quid hac vita beatius, & ubi non est paupertatis metus, non a gritudine timbe cillitas, nemo laeditur, irascitur nemo, inuidet nemo? nullus ibi diaboli metus, insidia demonum nulla, terror gehenna procul. Et multo adhuc li-* Lib. de mor-
quidius Cyprianus. *Qualis illa, inquit, cælestium regnorum voluptas, sine timore morientis, & cum æternitate viuendi? quam summa & perpetua felicitas illis & postolorum chorus, illic pro-*

H b phe.

phetarum exultantium numerus, illic mariorum
innumerabilis populus.

In soliloqui.
cap. 35.

Refumit sermone Augustinus, & nouas
adhuc caelo dotes bonorumque illidem af-
signat: Ibi gaudium infinitum, latitudo sine tristi-
tia, salus sine dolore, lux sine tenebris, Vita sine
morte, omne bonum sine omni malo, ubi iuuentus
numquam senescit, ubi uita terminum nescit, u-
bi decor numquam palleat, ubi amor numquam
sepefcit, ubi gaudium numquam decrescit, ubi
dolor numquam sentitur. Ubi gemitus numquam
auditur, ubi triste nihil videtur, ubi latitudo sem-
per habetur, ubi nullum malum timetur. O pri-
uilegia singularia! an non hyperbolice locu-
tus es Augustine! haberine potest in orbe lo-
cus, in quo tot simul voluptates reperiantur?
locus adeo iucundus, & regnum tot deliciis
scatens.

Noli dubitare anima mea: sed firmiter
crede, tantam esse tamque desiderabilem
caelestis habitaculi beatitudinem, ut facilius
dici queat quid ibi non sit, quam quid sit. non
est ibi, inquit August. mors, non est luctus, non est
ibi lassitudo, non est infirmitas, non est fames, nul-
la sitis, nullus aestus, nulla corruptio, nulla indigen-
tia, nulla tristitia.

Et haec quidem omnia aeterna sunt, nullo-
que uero terminantur, felicitas haec & beati-
tudo semper eadem est, nullusque eius finis
dari potest, atque ideo coronae assimilatur,
Esse fidelis usque ad mortem, & dabo tibi coronam
uitae: vel, quod non abique certamine eadem
acquiratur, ut innuit Apostolus, Nemo coro-
nabitur: nisi qui legitime certauerit: vel, quod,
quemadmodum corona figura rotunda est,
perfecta & absoluta, quaeque sine caret, ita
quoque aeterna gloria status perfectus sit,
omnes in se delicias, voluptatesque comple-
ctens, cuiusque nullus sit finis, aut extremi-
tas.

Exod. 25.

Egregiam huiusce refiguram in Exodo
legimus: ambit enim illic arcam testamen-
ti corona & limbis aureis, quo docemur,
beatitudinem caelestem, arcam illam in qua
omnia diuitiarum genera continentur, aeternitate
velut corona & circulo qui omnia
in se complectatur, circumdati. Atque in
hunc sensum capit Hieronymus uerba illa

Psalmi: Benedices corona anni benignitatis tuae, Psal. 64.
& addit, Quia sanctos praemio, & temetipsum
coram aegrimis coronabis circulum autem, &
semper in se currentia anni tempora coronam uo-
cauit.

Aliam adhuc rationem, cur felicitas aeter-
na coronae nomine dicatur, adferam, quia
nimirum ipsa opulenta, & pulchra est, & pul-
cherrimis gemmis adinstar coronae alicuius
insignita, atque hanc rationem e verbis illis
Psalmodographi elicio, Posuisti in capite eius
coronam de lapide pretioso. Duodecim quippe
illa gemmis ornata est, prima est sanctitas sine
vlla aegritudine, secunda, abundantia sine
necessitate, tertia, uoluptas sine molestia,
quarta, scientia perfecta, sine vlla ignoran-
tia, quinta, gaudium sine tristitia, sexta pax
& requies sine turbatione, septima, securitas
sine metu, octaua, lumen sine tenebris, nona,
diuitiae sine paupertate, decima, gloria sine
dolore, undecima, aeternitas sine fine, duode-
cima, uita perennis sine morte. An non haec
duodecim gemmae pretiosissimae sunt? Ex-
clamo itaque, o coronam pretiosam! & am-
plius.

O rem vere admirabilem! o felicitatem
aeternam! o deliciis abundans beatitudo! tu
me cum Augustino exclamare cogis, O uita
uitalis: uita sempiterna & sempiternae beata, ubi
gaudium sine aereore, requies sine labore, diuitiae
sine amissione: item alibi. O regnum uere felix,
o uita iucunda, o locus desiderabilis, o patria qui-
ta, cuius finis pax, cuius termini aeternitas, cuius
hereditas deliciae & latitudo, ubi nulla signantur
tempora, ubi nulla hora dies aut anni numeran-
tur, ubi omnia ad unum diem tempora reuocata
sunt, ubi nox & tenebra nulla. Nimis diu hic
haesimus anima, hic sisto, satis fecisse me pu-
to, nimis beatitudinem hanc excoli, aliam
iam orationis partem aggrediar, & demon-
strabo quantum assidua eiusdem recordatio
utilitatis afferre soleat.

IV.
Certo certius est, Auditores, & ab omni-
bus hominibus creditum, nihil esse quod magis
letis memos a peccando deterreat, & ad uirtutis stu-
dium exstimulet, quam gloriae caelestis bea-
titudinisque aeternae memoria. Quis est enim,
qui antequam scelus aliquod in remp. uel in
pro-
medium.

Lib. 3. de fide.

1. Cor. 2.

2. Tim. 2.

Cur beati-
tudo infa-
cris corona
appellatur.

Psal. 10.

In manual.
cap. 7.

Lib. Med.
c. 12.

proximum admittat, si præmeditetur in eius se admissione paterna hæreditate priuadum vitam in discrimen vocaturum, periculoque ipsum expositurum, ne toto vitæ tempore patria exulare cogatur; quis inquam, hæc omnia præmeditatus, prauam opinionem, & nefarium propositum non mutet, & virulentum hunc colubrum, antequam serpat longius, a se non pellat; ita quoque, quis peccator erit, qui scelus aliquod in Deum admittere paratus, si prius, se ob ipsum cœlesti hæreditate orbandum, infinito bono spoliandum, animam in extremum discrimen vocandam, exilioque terribissimo apud inferos damnandam cogitet, non derepente scelus detestetur, prauum conceptum ab anima pellat, propositamque immutet?

Demo-
sthenis
Apophth.

Græcia oratorum princeps Demosthenes cum ad meretriculam descendisset, & de pretio cum eadem stipularetur, atque illa mille drachmas in rem inhonestam petiisset; pretij enormitate deterritus descendens ait: *Tanti paenitere non emo.* Vt è re inhonesta aliquid in vestram utilitatem traham; dico, mundanos rerum inaniū amatores, si quoties impudicos meditantur cōcubitus, quoties carteræ pestes ad peccandum inuitant, & tacite, non dico mille aut decies mille drachmas, sed salutis pretium, Paradisi cœlestis amissionem, animæ ruinam, quæ omne pretium etiam in infinitum, longe superat, petunt; sui ipsorum recordantur, atque hæc omnia in mente reuocant, statim cœptis desistunt, ineptiasque peractas cum Demosthene dicturos: *Iam paenitere nō emimus.* Valeant ineptiæ, vanitates, valeant scorta, illicita illa animæ; numquam adeo insipientes erimus, qui tanto dispendio tam exiguam emamus voluptatulam, in momento transiuram.

Columnen & basis Ecclesiæ Hieronymus, cum ad Eustochium virginem, Paulæ viduæ filiam scriberet, variaque aduersus diaboli suggestiones remedia suggereret, imprimis consuluit; vt oculis in altum sublatis æterna animo interdum gaudia volueret, beatorumque fœlicitatem accuratius perpenderet: *Quotiescunque te vana sæculi de cœlis ambitio, quotiescunque in saculo aliquid videris gloriosum,*

ad Paradisum monte transgredere, esse incipe, quod futura es; Et tunc poteris dicere: Aqua multa non potuerunt extinguere charitatem, nec flamma obruens eam.

Hoc scilicet remedium erat, quo in effugandis peccatis diuinisque mandatis custodendis utebatur Israelitarum Rex Dauid. diratio Dauidi quidem ita de seipso testatur: *Propter veritatem tuam ego custodivi iustitias tuas, id occasio se est, Quoniam beatitudinem mihi pollicitus ad Deum es, sancteque iurasti, facturum me eundem conuertentem aliquando participem, vitis iniquitatisque diuini valedixi, & ad duram arctamque hominibus quidem mundanis, mandatorum tuorum semitam me recepi: item apertius alio in loco: *Inclinavi cor meum ad faciendam iustitiam tuam propter retributionem.* Mox enim vt mercedem illam amplissimam mihi propositam, quam in cœlesti gloria diligentibus verbum tuum præparasti, animam meam, quæ iam in peccatum vergebat, retraxi, vt in partem mandatorum tuorum propenderet. Sancta igitur & magnæ utilitatis cogitatio est, cœlestis beatitudinis semper recordari.*

Hanc Serapion anachoreta tam profunde Serapionis menti infixerat, vt mundo rebusque mundanis valedicens, nudusque per agros discurrens, & Sacrum testamenti volumen manibus tenens, petentibus nonnullis, vnde repentina hæc morum mutatio, rigorque ille infusus nasceretur, responderit, volumine ostenso: *Hoc me spolauit.* Hic se prædo est, qui vestes & facultates deprædatus est, hoc scilicet volumen, diuinorum promissorum thesaurus, tot mihi mirabilia de alterius mundi vita narrauit, tot mihi gloriæ cœlestis perfectiones depinxit, adeoque me certum eiusdem reddidit, nihil vt amplius huius mundi amare queam, & quodammodo inuitus relicta terra, in altissimo hoc domicilio spes meas collocare cogar.

Magnus Hieronymus, cuius paulo antea meminimus aliud, mundi carcere egredientibus, vt ad religionis asyllum sese conferrent, quo & in cœpto pietatis ardore progressus laborarent, non persuasit, quam vt per sanctarum meditationum exercitia corpora extra mundum hunc positi, mentesque in cœ-

H h 2 st: ha-

si habitaculo versantes, diuinæ contemplationis & gloriæ cælestis amplitudinem cogitent: hic ad Eustochium Virginem scribit: *grædere, quæso, paulisper de carcere, & præsentis laboris tibi ante oculos præmercedem, quam nec oculus vidit, nec auris audiuit.*

Ad hæc sancta hæc rerum cælestium memoria, non ad animæ modo tentationes effugandas conducit, sed in omnibus nos præliis & conflictibus animæ, vires suppeditat, robur spiritui suggerit, & ex mercuriolis reddere nos potest Hercule audaciores. Qui eumque enim regij illius habitaculi voluptates, delicias, gaudiaque contemplatur, nullum laborem aut difficultatem subterfugiet, quo ad idem queat pertingere: nec humeros oneri censabit impares: sed quidquid aduersitatis molestiæque superuenerit, aut eius perfruendi ergo ex præscripto subeundum fuerit, leue ac facile iudicabit: Fuit illa & mens sanctissimi Patris Augustini, qui ita animam suam, meditationibus in sublime raptus interdum alloquebatur: *o anima mea, si quotidie porteret nos tormenta perferre, si ipsam gehennam longo tempore tolerare, ut Christum in gloria sua videre possimus, & sanctis eius sociari, nonne diuinum esset pati omne quod triste est, ut tanti boni, tanti que gloriæ participes habeamur? Iam allegoriam aliquam producamus.*

Deus Optim. Max. quo Abrahamum ad fortiter agendum animaret, mercedem ei amplissimam: terram scilicet abundantem lacte & melle ei proposuit, hunc in modum locutus: *Leua oculos tuos in cælum, à loco in quo nunc es, ad Aquilonem & Meridiem, ad Orientem & Occidentem, omnem terram, quam conspicias, tibi dabo & semini tuo.* Quid? si terræ fertilis conspectus, & regni temporalis, quamuis opulentissimi, promissio, sanctum hunc Patriarcham ad labores, molestias, itineraque difficilia excitauit: quid nos facere par est, quando oculis in cælum sublatis, conspiciamus & contemplamur cælum, quæ vere Terra promissionis est, & cuius illa altera quam Dominus Abrahamæ promiserat, non nisi figura erat? An non eius nomine labores subeundi sint? An non ferti-

litate regni huius inuitatos, omnes nos difficultates deuolare, molestias superare, omnesque insultus hostiles & aduersarios eludere oporteat?

Dauid cum patris greges adhuc pasceret, quamuis cœltus ad regnum Israël destinatus esset, audito præmio quod percipienti Philisthæum Rex Saul promiserat, nuptijs scilicet regijs & immunitate à tributo, adeo animatus fuit, ut sese in certamen & duellum obtulerit, colosso huic spurio obiecerit, vitamque spe præmij amplissimi in discrimen adduxerit. Docemur hocce Dauidis factum, Auditores, æternæ nos beatitudinis præmio & gloriæ cælestis compensatione, quæ iam a longo tempore mundum, carnem ac diabolum veros Philisthæos debellantibus, promissa est, ad pugnandum & hostes debellandos animari debere, crucem Domini velut pedum, & orationes velut saxa adhibendo.

Apostolus cum in Epistola ad Hebræos labores, & molestias, quas Moyses Israëlitarum ductor sustinuit, recenseret, eiusque infractam constantiam demiraretur, sola eum cælestis gloriæ consideratione, & spe præmij inuitatum, his omnibus se ait exposuisse: *Aspiciebat enim, inquit, in retributionem.* Si igitur mercedis huius amplitudo, ut ad nos hinc aliquid deriuemus, tantum apud summum vnum potuit, ut in omnibus difficultatibus infractus permanserit, tot crudelitatis genera in Aegypto perirent, Mare rubrum ingressus fuerit, quadraginta annos in deserta solitudine hæserit, ecquæ nostra vesania & cæcitas est, ut idem quidem præmium in mentem reuocantes, eandem tamen constantiam non assumamus, & in laboribus & aduersitatibus tolerandis, quamuis cum vitæ discrimine, inuictos nos non præbeamus?

Stephanus omnium martyrum primogenitus pro exemplo item seruiat: hic namque cum saxis impetitus & obrutus in vitæ extremo esset, oculis in cælum erectis, & eius ianuam referatam videns, gloriæ scilicet amplitudine tormenta corporis superantem in mente, exclamare cœpit: *Viduo cælos apertos, & Iesum stantem à dextris virtutis Dei; Quasi diceret,*

1 Reg. 17.
Dauid mercedem inducens Goliath deuincit.

Moyse spe præmij grauissima patitur.

Heb. 11.

Stephanus saxa non sentit gloriæ compensationem in mente vocas.

erere; Obruite me Iudæi, saxis impetite, vitam hanc abrumpite, prope cœli januam aperite, ut anima corpore egressa in gaudium Domini introeat, cœlesti beatitudine fruatur; ad quam toto vite tempore anhelavit. Verba autem sanctissimi Martyris exponens Eusebius Emisenus, in hunc modum locutus est: *nunciat ante effusi sanguinem suum, qui pra oculis habet regem suum, simul & brauium suum.* Vnica scilicet diuine fruitionis memoria, & beatorum gaudij recordatio, crudelitatis atrocitatisque sensum Christi Martyri eripiebat, inuictumque in certaminibus efficiebat. In nunc igitur & dicito, cœlestis gloriæ memoriam in rebus aduersis nullum nobis robur elargiri.

Ipsa quoque Redemptor orbis Iesus Christus, cum Apollolis crucis, patibula, eculos, mortem, persecutiones prædixisset, ut eisdem in his tolerandis cōstantes efficeret, roburque in aduersitatibus suggereret, cœlestem illis gloriam proposuit: quasi vnica eiusdem recordatio potius sit vites suggerere, & hominem ad maxima crudelitatis genera assuefacere. *Gaudete, inquit, & exultate, quonia in meritis vestra copia est in cœlis.* O memoriam vtilem, & maxime necessariam!

Hanc igitur non usurpabitis Christiani: vos, inquam, qui ad hanc possidendam gloriam creati estis; ad eandem ne semel quidem aspirabitis? nunquamne memoriam hanc rerum cœlestium habebitis? Imo vero alias cogitationes animo fugate, & vnicam hanc eidem imprimitis. Cur enim Deus Terminus.

O homini sublime dedit:

An non ut cœlum intueretur? præsertim cum cæteris animantibus oculos in terram defixos efformarit. Vult scilicet summus ille artifex, ut homo cœlum contempletur, Paradisum intueatur cœlestem, oculosque perpetuo in beatorum gloriam defixos habeat. Vnde initio transformationum suarum Naso:

Pronaque cum spectent animalia cætera terram,

O homini sublime dedit, cœlumque tueri iussit, & erectos ad sidera tollere vultus.

Mirandum profecto, tantum gentili Poetae lumen affulgere potuisse.

Ipsi quoque Philosophi, quamuis a fide alieni, hac in re Christianorum sententiam secuti sunt: omnes enim, paucis exceptis, Platonem secuti, dixerunt hominem inter cætera animalia arborem inuersam esse, cuius nimirum rami inferius, radices vero præter omnium arborum naturam, superius excreverunt, & merito, ut nimirum ostenderet, cœlo se bonum omne & alimentum, si eius semper & perpetuo meminisset, habere. Nam ut arbores, quarum radices sub terra delitescunt ex eadem quoque omnem succum & vitam eliciunt; ita hominem, arborem illam cœlestem, quæ radices in altum effert, cœlo succum, alimentum, vitam, delicias, idque sanctis cogitationibus, petere par est. Ne porro extranea vobis & exotica hæc ab Ethnicis profecta videatur opinio, Philonis eam Iudæi, hominis disertissimi, testimonio confirmabo, ait enim: *Solam in terris cœlestem plantam Deus fecit hominem, cæterarumque plantarum capita defixit in terra, sicut homini caput sublimi dedit, ut alimenta cœlestis incorrupti illa quarat.*

Bene igitur homo radices in cœlum effert, ut scilicet semper ibi mente oculisque, versetur, unde natus est; itaque admonetur, se quamdiu in mundi huius anfractibus & fluctibus versatur, semper ad cœlestem illam patriam aspirare, & in cœlum omnes cogitationes, curas, sollicitudines debere dirigere. Viderunt hoc Ethnicis, & re ipsa ostendere conati sunt. Testis Anaxagoras Clazomenius, Philosophus celeberrimus, qui, teste Sabellico, quo melius Apophth. & quietius sapientiæ, Philosophiaque; incumberet, opes & facultates repudiavit. Interrogatus hic aliquando, cur natus esset, respondit, ut quidem ait Lactantius, ut cœlum cōtemplaret; deinde, referente Laertio, cum quidam ab eo petissent, cur patriæ curam non susciperet, mox digitis in cœlum erectis, respondit, diligentem se illius curam habere, nihilque spectare magis; designare se volebat, cœlum veram patriam esse, & patriam in qua natus esset, non nisi locum exilij & huius se nunquam, illius semper meminisse.

H h 3

Hac

Dan. 6.

Corpus animæ carcer.

Hac igitur in re ab Ethnicis nolite vos pati separari, cœlestem semper gloriam præ oculis habetote, imitami veteres tum Ethnicos tum sanctos, æmulamini Prophetas Dei. Daniel enim Propheta, regionum somniorum interpres, cum Babylónico carceri inclusus teneretur, fenestras carceris quæ Ierusalem respiciebant interdum aperiebat, genibusque in terram prostratis, precester ad Dominum fundebat, quod incredibilem ei voluptatem afferebat: neque enim aperiebat fenestras quæ Babylonem terram exilij, captiuitatisque, sed quæ jucundissimam patriam Ierusalem respiciebant. O evidens rei, de qua agimus, mysterium! Anima nostra, Auditores, hic captiua detinetur, carcer ipsum nostrum corpus est, sed variis fenestris patens, quarum aliquæ patriam cœlestem, nempe Ierusalem, aliquæ vero mundum, qui toties in Scriptura Sacra Babylonis nomine dicitur, respiciunt. Ecquæ Deus bone in superiori illa animæ parte fenestræ existunt? fenestræ scilicet intellectus, per quam omne Ens patet: voluntatis per quam omne bonum memoria denique, per quam omne tempus. Quænam vero sunt in actibus corporis & sensuum exteriorum? visus nimirum, qui colores discernit, auditus, qui rumores & sonos percipit, gustus, qui sapes, odoratus qui odores tactus denique, qui qualitates sensibiles dijudicat. An non debet captiuum nostrum corpus aperire illas, quæ respiciunt mundum, locum exilij, calamitatis, in fœlicitatis, at illas quæ cœlum versus positæ sunt, quod carissima illius patria est, & in quo omnes eius recreationes, delicia, voluptates, & solatia consistunt. Per hæc fenestras cogitationes emittat, genibusque in terra positus non quidem ter in die, sed omni hora & momento, atque incredibili gaudio & voluptate perfundet.

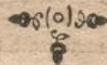
Hebræi lamentantur, cum patriam suam recordarentur. Psal. 136.

Hebræi quamuis in captiuitatem Chaldaicam abducti essent, semper tamen ad patriam aspirabant, & quotiescunque illius recordarentur, vberim lachrymabantur. Ita namque ipsorum nomine testatus est Rex Dauid: *Super flumina Babylonia illic sedimus & fleuimus, dum recordaremur tui Sion.* Hic iterum docemur, quamdiu in hoc mundo degimus,

in quo maiorem & tristiore captiuitatem quam Hebræi in Chaldæa, perpeti debemus, semper dulcissimam patriam, cœlestis, inquam, debere recordari, & quoties aduersitates ingruunt, ad eam velut ad asylum recurrere, quod si faceremus, nemo profecto nostrum foret, quin vberim lachrymaretur.

Hoc scilicet habere vos in animo velim, huiusque rei perpetuo reminisci, cœlestes delicias mente voluere, gaudia perennia iugiter perpendere: relinquitte terram animalibus, cœlum vobis velut oculorum obiectum esto, ad cuius beatitudinem primordio estis destinati. Hoc assidue mente voluite, memoriam hanc amplectamini, cuius & vtilitatem & necessitatem vos hodierna die edocuis; quæ si interdum vsurparetis, nullum vnquam peccatum admitteretis, iuxta illud: *Memorare nouissima tua, & in æternum non peccabis.* Eccl. 7.

Tu autem omnipotens cœli conditor, loci illius fœlicis, iucundi, mirabilis, & ad beatitudinem nostram destinati creator, effice, obsecro, vt numquam illius memoriam amittamus; & quoniam arboribus in uersis similes existimus, oculosque in altum erectos habemus, vt scilicet cœlestes illos fornices & conuexa polorum intueamur, simulque re ipsa discrimen ostendamus, quo à cæteris animalibus differimus, cum nimirum illis oculos in terram vergentes, nobis vero sublimes & cœlo imminentes natura dederit; fac vt eodem illos perpetuo dirigamus: nihilque intueamur aliud quam locum voluptatis, nihil cogitemus quam receptaculum illud cœlitum, nihil cupiamus quam domum illam iucunditatis, in qua extrema nostra fœlicitas ac summa beatitudo sita est, cuius nos participes reddant Pater, & Filius, & Spiritus S. Amen.

FERIA